

Marica je još jednoč imala priliku osvidočiti se, kakovo hištvo ne bi smilo biti, i kakovo si ona ne želji. Teta Katica je opet došla u Beč, i to na krsitke Agnjinčina diteta. Mala zdrava divičica je veselo copatala s nogicami i pružala od sebe rukice loveč po zraku, kad ju je Marica, aka je bila kuma, zavijala u vankušac, u komu će ju odnest na krs. Sunce je jur teplije prosvićevalo kroz oblake, kad su koracale s ditetom do najbliže farske crikve. Nij bilo daleko i vreda su se povrnule. Kad su došle najzad, bilo je kod Müllerovih spravno nekoliko njegovih bližih rodjakinj. Ali Müllera nij bilo. On je bil na nogometnoj utakmici . . .

*

Teta Katica je donesla Marici turobnu vist, da se je Marice majka jednoga petka u Železnu, kad su bile moliti štacije kod Kalvarije, nazimila, i da joj još uvek ne kani biti dobro. Bode ju u križih i nek s teškom mukom se staje, a i liva roga joj vsaki dan pod večer zateče, da se mora zaran povaliti, tako da ima s dojenjem tešku skrb. Ako bude to još duže duralo, da će morat Marica domom.

Marica je velje bila pripravna na to, ter je roditeljem pisala, ako bi bilo majki čemernije ili da bi morala ležati, neka joj velje pišu, da će odmah dojt domom. Želji materi, da vreda ozdravi, i neka se nek čuva, da će ona radje vse ovde ostaviti, nego da se majka betežna mora mučiti s delom.

Po osmih dnevih je dostala pismo od oca, neka dojde domom, ar da majku mučno stoji teško delo vršiti, a kada se počne protulično delo, da bi i tako morala dojt pomagati, zato neka velje otpovi ter neka dojde.

Na večer prilje nego li je hotila otputovati, išla je još hitro da nešto kupi za domom: malo kave, ke je bolje dostat u Beču nego li doma, malo onakovoga dugovanja, čega doma nimaju. Za majku je kupila gumenu vričicu za vruću vodu, s kom se more dugo držati vručina na kotrigu, ki boli. Hitro je koracala i presiganjala mnoge, ki su piše hodili. Nedaleko pred njom joj se učini, da jednoga muškoga, ki je išal s nekom ženskom, poznavava. Pohitrla je korake i dosignala ta par. Bil je Müller s jednom ženskom, ke lice je govorilo od života dvojbene solidnosti.

Prošla je mimo njih prez toga, da bi se bila oznanila Mülleru i zašla u jednu prodavalnicu, da kupi ocu kožnu torbicu za duhan, da se ne bude maril srdit uvek, kad mu pukne svinjski mišac ter mu se duhan prosipa.

Jutro je još išla zbogom dati Agnjici, i uko podneva se je odvezla prez toga, da bi bila povidala Agnjici, da je nje muža vidila u sumnjivom društvu.

Ostavila je Beč lahkoga srca. Osvidočena je bila, da u njemu ne bi mogla biti srična. Selo i varoš su nekako kot dva različni sviti, ki živu vsaki po svojih posebnih regulah, i na svoj način

udiljuju sriću svojim stanovnikom. Ako je zaista to pravi varoški duh, koga je spoznala kot tih dvih mužev, ke je s interesom gledala u varošu, onda se ona na ta varoški duh nikada ne bi mogla zizma priviknuti. Morebit vlada u pojedinih okrugih i kakov stalniji, čudoredni duh; ali ravno ti okruzi su naredno za nju zaprti, ter ih nij mogla viditi; samo čutenje ima, da i u varošu mora biti većih moralnih vridnostih, nego li ih je ona u svojem okrugu mogla viditi, ar drugačije bi varoš moral još mnogo hitrije propadati nego li propada.

Kad je zagledala domaće selo, bilo joj je kot i onda, kad je kot dite dohajjala s shodišća u Lovreti. Nekako vse poznano, ali vindar novo i zanimljivo. Srdačno je zagrlila svojega brata Jošku, ki je bil došal na štaciju preda nju. Iduć kroz selo s vsimi se je veselo pozdravljala, a kad je došla domom, od srca se je izljubila svojim ocem i materom.

Popala je velje marljivo za delo. Bilo je već ča zaostalo, pokle je gospodarica bila betčna. I na polju je bilo jur dela, kade je morala Marica pomagati. Teško ju je spalo prve dneve, ali vreda se je priučila.

Jedne nedilje na početku aprila imala su ju načka društva u Vulkabrodu svoje spravišće, na ko su došli junaki iz vsih sel okolice. I Joško Banović je bil u društvu, a tetac Jakov je kot pod-

upirajući kotrig društvo pomagal, ar je znal, kako veliku zadaću si je preda se postavila mladina. Nij ada čudo, da su na ovo spravišće prošli vsi Banovići, zvana betčne matere, ka nij smila utruditi svoju nogu. Na spravišću je bil i Marko Juranić kot jedan od marljivih kotrigov trajštof-skoga junačkoga društva. S tecom Jakovom se je pozdravil još pred vratih na ulici, i s njim je išal u dvoranu, da posluhnu govorače i peljače i dočuju, kako su pojedina društva u prošlih mīsech postovala.

Marko stoji blizu stola govoračev i je poslušal, i kadkada pogleda po onde spravnom ljudstvu, koga je bil velik broj. U zadnjem delu dvorane stoju divojke i žene. Vidi li dobro? Ah, zaista, to je Marica! Srce mu počne divije skakati, kot da hoće iskočiti iz prslih. I Marica ga je bila zagledala, ter se je zarumenila. Jednoč su se njihovih pogledi sastali i akoprem ih je lučil dost velik prostor, ostali su jedan u drugi zadibljani na hipac. Marku se je burno dizala prsa kotno gibana od velikoga vihora, ki je vladal u njoj.

Kumaj je Marko dočekal, da se spravišće završī. Po završetku nastalo je gibanje med ljudstvom, ko je bilo onde spravno. Jedni su šetovali k vratom, a drugi su ostajali još u razgovoru. Marica se je s družicom Martom rivala k vratom, ar je na nju čekalo doma vse delo. Kad je išla mimo Marka, on joj se nasmiši i joj pruži ruku.

Ona mu se takaj nasmiši i ga plaho pogleda, kad joj je čvrsto stisnul ruku u svojoj.

„Čul sam, da ste bili u Beču. No, kako vam je bilo?“ pita Marko, ne nahajajuć boljih ričih.

„Hvalim! Dobro. A kako vam?“ odgovori smiljajuć se divojka.

„Ne morem se potužiti. Nek jedno mi je žal, da ste na me čisto pozabili, i niči jednoč se niste na me spomenuli.“

„Morebit nimate pravo“, veli Marica i porumeni.

„Oh, kako rado bih vidil, kad bi se bil vkanil. Zaišta?“ reče Marko hitro, i živo kot da je u njega došal novi žitak.

„Da!“ veli divičica sramežljivo.

„I nij vam bil spominak na me mrzak?“ pita još uvek dvoječ junak.

„Ne! Vi ste, suprotivno, ostavili u meni najlipši spominak.“

„Marica, vas smim sprohoditi domom, ako jur idete?“ prosi junak.

„Prosim, ako hoćete“, veli po nekom času divojka odlučno, ai ljubezno.

Tako je Marko sprohodil Maricu u društvu Marte do doma, a onda se je okrenul najzad, da se još svojimi tovaruši more voziti na koli.

Na rastanku su si srdačno ruke stisnuli i jedan drugomu rekli, gledajuć si u oči:

„Do vidjenja!“

Ta rič je imala za nje mnogo veće i više zlamenovanje nego navadno. Marko je bil pun veselja i radosti. Njegovi tovaruši nisu znali, ča mu je, kad si je celim putem jačil, da je dolina Vulke nek odzvanjala od njegovoga jakoga, dibokoga glasa.

Dojduć domom otac velje opazi na njem veselje, pak ga zapita:

„No, ča ti je, da si danas tako vesel? Si znam-da Maricu vidil?“

„Da, nju sam vidil. I tako mila i krotka je bila prema meni, da mislim, ča me rado vidil“, odgovori Marko smijuć se od radosti, kad se je oblačil u delatnu pratež, da ide napajati konje.

„No, hvala Bogu, sinko, da te jednoč vidim veseloga, da ne moram uvek gledati to tvoje turobno lice. Kad bi ta Marica to bila pravo znala, ne bi se bila ovako dugo ukunjala“, reče otac ter se i on nasmije vesel, da će se njegovomu sinu vindar jednoč želja ispuniti.

Od sada je Marku njihov stan bil svitliji i miliji, ar si je jur najper slikal lipu budućnost, kako će po njemu viditi gospodariti Maricu, njegovu Maricu. I gustokrat bi bil zajuhuknul od veselja, kad ga ne bi bilo sram, da pred ocem kaže toliko ditiinske radosti.

Marica je nek retko još mislila na Beč. To bo-leće presenećenje, ko je onde doživila, vreda je bilo izvraćeno od nježne ljubavi, s kom su ju vsi

doma okrojivali, ali da čisto pozabi na svoje neg-
dašnje nakanjenje, to su činili žarki oči Marka
Juranića. Još pred leto dan, onajnij znala ča je lju-
bav, ča ljubavno trapljenje; gledala je i Marka
nek s pamećum, a srce pri tom nij govorilo.

U Beču je u njoj zbudjeno čutenje, da si želji
žarku ali čistu ljubav. Te onde nij naša. Našla ju
je stoper ovde doma. Ovde su se slagali i razum
i srce, i vera i narodnost. To je on temelj, na kom
se temelji srićan žitak u hižnom stališu, to je za-
log sloge i jedińšćine u obitelji. Marica je u Mar-
ku našla vse ono, čega u Beču nij mogla. Zato
se je nje srce vse već i vse dibleje zaživilo u bu-
dući žitak s Markom. Valovala si je, da ga poštuje
i ljubi, a osebujno joj se je na njemu dopadala
stalnost, s kom je čekal na nju, akoprem su si
mnoge druge željile nastati gospodarice u dobro-
stojećem Juranićevom stanu, i su to Markovomu
ocu na mnoge načine dale na znanje, krez tete i
ujne, neka Marka gane na to, da si odibere nji-
hovomu stanu tu ili tu gospodaricu. Marko ali
nij hotil, i nij mogal, ar je Marica jur zdavno bila
gospodarica u njegovom srcu.

Došal je i kiritof u Vulkabrodu. Za tanca i za-
bave željnu mladinu pravi dan. Vedar dan i svitlo
majuško sunce je navabilo simo mnogo ljudstva,
a pred vsim mladine. Marko Juranić je bil med
prvimi ovde. I kada su po vićernji zaguslali „pri-
voga“, on je jur bil uz Maricu, ter se s njom živo
i okretno obraćal u veselom kolu. Pripeljal ju je

i k svojemu stolu, kamo je kašnje došal i tetac
Jakov, pak su u zabavi i ugodnom razgovoru pre-
bavili odpodne.

Pri tancu jednoč Marko, nježno držeć Maricu,
zapita:

„Marica, se ne ćete srditi, ako vas danas po-
novič prosim, da mi budete žena?“

„Ne ću“, pošušija Marica i odvrne za njegovo
rameno svoje zarumenjeno lice.

„I ćete za istinu poiti za me?“ pita dalje
Marko, ne verujuć svojim ušiman.

„Da“, pošušija Marica.

Marko čvršće pritise Maricu k sebi i letii su
po dvorani ne toliko po taktu muzike koliko po
živom taktu njihovih ljubećih srcev.

Pod večer pozvala je Marica Marka k njim
na vićeru. Marko je radostno privoljil. Kada su
po vićeri sidili uko stola, Marko je ponovil svoju
uprošnju. Na pitanje oca je Marica i pred roditelji
sramežljivo izrekla, da Marka ljubi i da će mu
biti žena.

Radostni roditelji su ljubezno zagrlili svoju
kćer i svojega budućega zeta Marka. Na to se tetac
Jakov stane i držeć stakalce domaćega vina u ruki
reće obrnut k zarućenim:

„Draga moja dica! Mili Marko i ljubljena
kćerka! Još pred nekolikimi miseci vi niste bili
obadvimi jednako osvidočeni, da ste stvoreni je-
dan za drugoga. Da bude sád dobar, mora uzre-
jati. Tako su i prik vaših čutenjev morali proiti

i zima i vetri i opet prosvitliti teplo sunce, da su ona uzrejala, da je nastal sladak sâd: vaša ljubav. Ova ljubav, ku ste si ovde pred nami očitovali, a valovat ćete ju i pred Višnjim Bogom, ar je iskrena i plemenita, ova ljubav neka u budućem žitku veže vse vaše misli, neka začini i posveti vse vaše čine, pak vam neka da jakost, kad vas zastignu teškoće. Mnogokrat bura nesriće i trapljenja potribuje, da u žitku s čini posvidočite svoju ljubav. Siguran sam, pokidob ste obadva karakterni ljudi, da ćete jedan drugoga uvek pomagati ter u slogi i ljubavi vršiti vse dužnosti hrvatskih katoličanskih hižnih drugov, ali vas vîndar polag dužnosti moje još posebno na to opominjem i prosim. Budite verni i dobri Hrvati, delajte stalno za naš hrvatski narod, za naš materinski jezik, na diku naroda, a sebi na poštenje, pak i vašu dicu, ako vam ju Bog udili, naučite ljubiti i ceniti svoje hrvatstvo, da vas i u tomu ona poštovala budu. Obvršavajte zapovidi Božje, kako ste se jur od dinstva od nas, vaših roditeljev, naučili, a i vašu dicu odgajajte u strahu Božjem, da si zadobite od Boga blagoslov i mnogo sriće, ča vam mi od srca željimo!"